GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ג, 2023
מספר השאלון: 8281
שם התלמיד/ה: _____

ספרות עברית וכללית

שאלון 8281 (70%)

הוראות לנבחן

מדינת ישראל
משרד החינוך
סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ג, 2023
מספר השאלון: 8281
ספרות עברית וכללית
הוראות
א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
פרק ראשון: סיפור קצר
פרק שני: דרמה
פרק שלישי: רומאן ונובלה
פרק רביעי: שירה (שירת ימי הביניים, שירת חיים נחמן ביאליק, שירת שאול טשרניחובסקי, שיר שלא נלמד)
מארבעת הפרקים עליכם לבחור בשלושה פרקים ולענות על השאלות לפי ההוראות בכל פרק (לכל פרק – 33⅓ נקודות).
ג. חומר עזר מותר בשימוש: רשימת יצירות.
ד. הוראות מיוחדות:
(1) יש לרשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרתם לענות עליה.
(2) שימו לב לכתב, לכתיב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.
(3) אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.
(4) לנבחנים אינטרניים: חובה לצרף למחברת הבחינה את רשימת היצירות שנלמדו.
לנבחנים אקסטרניים ונבחני משנה: תימסר רשימת יצירות.
יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.
בהצלחה!

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – סיפור קצר

אם בחרתם בפרק זה, ענו על שתיים מן השאלות 1–3 (לכל שאלה – 16⅔ נקודות).
אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.
שימו לב: בשאלות 1–2 אפשר לענות גם על פי הסיפור "צלליות" מאת אמיר גוטפרוינד.

1. אירוע חריג

(16⅔ נקודות)

ביצירות רבות מתוארת מציאות חיים יום־יומית שלפתע התרחש בה אירוע חריג.
תארו את המציאות היום־יומית בסיפור קצר שלמדתם, וציינו מהו האירוע החריג שהתרחש.
הסבירו את התרומה של האירוע החריג לבניית משמעות הסיפור.

2. פגיעה בכבוד האדם

(16⅔ נקודות)

בחרו בסיפור קצר שלמדתם שבו באה לידי ביטוי פגיעה בכבוד האדם או פגיעה של אדם אחד באדם אחר.
כיצד פגיעה זו באה לידי ביטוי בסיפור? תארו את ההתמודדות של הדמות שנפגעה. האם נפסקה הפגיעה בדמות זו? הסבירו את דבריכם.

3. צלליות

(16⅔ נקודות)

צלליות / אמיר גוטפרוינד

תארו כיצד המתח בין הסתרת האמת והכחשתה ובין גילוי האמת וחשיפתה בא לידי ביטוי בסיפור "צלליות", והסבירו את התרומה של מתח זה לבניית משמעות הסיפור.

פרק שני – דרמה

אם בחרתם בפרק זה, ענו על אחת מן השאלות 4–6 (33⅓ נקודות).
טרגדיות של סופוקלס: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך"
טרגדיות של שקספיר: "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו", "רומיאו ויוליה"
מחזה מודרני (מן המאה ה־19 או מן המאה ה־20)

4. אירוע דרמטי

(33⅓ נקודות)

ענו על שני הסעיפים א–ב.
אירוע דרמטי הוא אירוע רב רושם, לרוב מפתיע ולעיתים מזעזע ומעורר מתח.

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

א. מהו לדעתכם האירוע הדרמטי המרכזי במחזה שלמדתם? תארו אירוע זה, והסבירו מדוע לדעתכם הוא דרמטי.

(18⅓ נקודות)

ב. הסבירו את התרומה של האירוע שתיארתם בסעיף א לבניית משמעות המחזה ולאפיון הדמות או הדמויות המשתתפות בו.

(15 נקודות)

5. סבל ותובנה

(33⅓ נקודות)

ענו על שני הסעיפים א–ב.

במחזות רבים יש דמויות הסובלות סבל רב.

א. תארו את הסבל של שתיים מן הדמויות במחזה שלמדתם. הסבירו מה גרם לסבל של כל אחת מן הדמויות, וכיצד כל אחת מהן מתמודדת איתו.

(23⅓ נקודות)

ב. מה לדעתכם אפשר ללמוד מן הסבל של הדמויות על עמדתו של מחבר המחזה בנוגע לחיי האדם בעולם? הסבירו והדגימו את דבריכם.

(10 נקודות)

6. סיום העלילה

(33⅓ נקודות)

ענו על ארבעת הסעיפים א–ד.

א. תארו את סיום המחזה שלמדתם.

(8 נקודות)

ב. בחרו באחת מן הדמויות המופיעות בסיום המחזה. האם הדמות שבחרתם חוותה שינוי לאורך המחזה? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הסיום שתיארתם ועל סצנה נוספת מתוך המחזה.

(9⅓ נקודות)

ג. לדעתכם, האם סיום המחזה היה צפוי או מפתיע? הסבירו והדגימו את דבריכם.

(8 נקודות)

ד. איזה ערך (או ערכים) עולה מסיום המחזה? הסבירו והדגימו את דבריכם.

(8 נקודות)

פרק שלישי – רומאן ונובלה

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

אם בחרתם בפרק זה, ענו על אחת מן השאלות 7–9 (33⅓ נקודות).
שימו לב: על שאלות 7–8 אפשר לענות גם על פי הרומאן "1984" מאת ג'ורג' אורוול.

---

7. עולם נפשי

(33⅓ נקודות)

תארו את עולמה הנפשי של דמות מרכזית ברומאן או בנובלה שלמדתם, והסבירו כיצד עולם זה נחשף לאורך היצירה (למשל באמצעות ההתנהגות של הדמות, יחסיה עם דמויות אחרות, מחשבותיה, שאיפותיה, השקפת עולמה).

8. בעיה מרכזית

(33⅓ נקודות)

בחרו ברומאן או בנובלה שלמדתם, והציגו בעיה מרכזית העולה ביצירה זו.
האם לדעתכם בעיה זו היא בעיה כללית ואוניברסלית או בעיה הקשורה לזמן ולמקום שבהם עלילת היצירה מתרחשת? נמקו והדגימו את דבריכם.

9. 1984

(33⅓ נקודות)

1984 / ג'ורג' אורוול

ענו על שני הסעיפים א–ב.

א. אחת מן המטרות של דיסטופיה היא להזהיר מפני קטסטרופה שעלולה להתרחש בעתיד.
כיצד לדעתכם באה לידי ביטוי מטרה זו ברומאן הדיסטופי "1984"? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על שלוש דוגמאות מן הרומאן.

(25⅓ נקודות)

ב. לדעתכם, האם מאפיינים דיסטופיים המתוארים ברומאן "1984" מתקיימים בימינו? הסבירו והדגימו את דבריכם.

(8 נקודות)

פרק רביעי – שירה

(שירת ימי הביניים, שירת חיים נחמן ביאליק, שירת שאול טשרניחובסקי, שיר שלא נלמד)
אם בחרתם בפרק זה, ענו על שתיים מן השאלות 10–18:
על שאלה אחת משירת ימי הביניים או משירת חיים נחמן ביאליק (שאלות 10–13)
ועל שאלה אחת משירת שאול טשרניחובסקי או שיר שלא נלמד (שאלות 14–18)
(לכל שאלה – 16⅔ נקודות).
ענו על אחת מן השאלות 10–13.
ענו על אחת מן השאלות 14–18.

<u>שירת ימי הביניים</u>

10. ישנה בחיק ילדות – יהודה הלוי

(16⅔ נקודות)
(ראו בנספח: יְשֵׁנָה בְּחֵיק יַלְדוּת)

קראו את השיר שלפניכם, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

א. מהו היחס של הדובר בשיר זה לַיַּלְדוּת ולנעורים? הסבירו את התרומה של שניים מן הצימודים בשיר לביטוי יחס זה.

(11⅔ נקודות)

ב. האם היחס שלכם לַיַּלְדוּת ולנעורים דומה ליחס של הדובר בשיר לַיַּלְדוּת ולנעורים? הסבירו והדגימו את דבריכם.

(5 נקודות)

11. שחי לאל – שלמה אבן גבירול

(16⅔ נקודות)
(ראו בנספח: שְׁחִי לָאֵל)

קראו את השיר שלפניכם, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

א. מהי התוכחה המופנית לנשמה בבית השני בשיר? הסבירו את הקשר בין תוכחה זו ובין תיאור הדמיון בין הנשמה לאל.

(10⅔ נקודות)

ב. ציינו והסבירו שניים מן המאפיינים של שיר קודש הבאים לידי ביטוי בשיר זה.

(6 נקודות)

12. טרם היותי – שלמה אבן גבירול

(16⅔ נקודות)
(ראו בנספח: טֶרֶם הֱיוֹתִי)

קראו את השיר שלפניכם, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

א. במרכז שיר זה מובעת הכרת תודה לאל.
הסבירו והדגימו קביעה זו.

(9 נקודות)

ב. הסבירו את התרומה של שתיים מן השאלות הרטוריות בשיר לביטוי של הכרת התודה לאל.

(7⅔ נקודות)

<u>שירת חיים נחמן ביאליק</u>

13. לבדי – חיים נחמן ביאליק

(16⅔ נקודות)

(ראו בנספח: לְבַדִּי)

קראו את השיר שלפניכם, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

הדובר בשיר מתלבט בין תשוקתו לצאת מחוץ לבית המדרש ובין האחריות המוטלת על כתפיו לשמר את "בית המדרש הגווע".

(מעובד על פי א' הולצמן, חיים נחמן ביאליק, השירים, דביר, 2004, עמ' 227)

א. כיצד התלבטות זו באה לידי ביטוי לאורך השיר? הסבירו והדגימו את דבריכם.

(10 נקודות)

ב. האם התלבטות זו באה לידי הכרעה בסיום השיר? הסבירו והדגימו את דבריכם.

(6⅔ נקודות)

<u>שירת שאול טשרניחובסקי</u>

14. ראי אדמה – שאול טשרניחובסקי

(16⅔ נקודות)

(ראו בנספח: רְאִי אֲדָמָה)

קראו את השיר שלפניכם, וענו על השאלה שאחריו.

תארו את מערכת היחסים בין האדם ובין האדמה בשיר. בתשובתכם הסבירו גם את התרומה של שתיים מדרכי העיצוב בשיר לבניית מערכת יחסים זו.

15. לא רגעי שנת, טבע – שאול טשרניחובסקי

(16⅔ נקודות)

(ראו בנספח: לֹא רִגְעֵי שְׁנָת, טֶבַע)

קראו את השיר שלפניכם, וענו על השאלה שאחריו.

הדובר בשיר זה מתבונן בטבע.

תארו שני מראות טבע שהדובר מביט בהם, והסבירו את התהליך הנפשי שהוא חווה בעקבות ההתבוננות בהם.

16. שירים לאילאיל – שאול טשרניחובסקי

(16⅔ נקודות)

(ראו בנספח: שִׁירִים לְאֵילְאִיל)

קראו את השיר שלפניכם, וענו על השאלה שאחריו.

הדובר בשיר זה מעניק לאהובתו "שירים של ים".

הסבירו והדגימו את התרומה של תיאורי הים בשיר לבניית מערכת היחסים בין הדובר לאהובתו.

17. אומרים: ישנה ארץ – שאול טשרניחובסקי

(16⅔ נקודות)

(ראו בנספח: אוֹמְרִים: יֶשְׁנָהּ אֶרֶץ)

קראו את השיר שלפניכם, וענו על השאלה שאחריו.

בשיר זה יש ניגוד בין התיאור האידילי של הארץ ובין ספקותיו של המשורר.

הסבירו והדגימו קביעה זו.

18. שיר שלא נלמד

(16⅔ נקודות)

(ראו בנספח: הָרֶגַע)

שיר שלא נלמד

קראו את השיר שלפניכם, וענו על השאלה שאחריו.

כיצד המתח בין האדם לטבע בא לידי ביטוי בשיר זה, ומהי המסקנה של המשוררת בעקבות מתח זה?

הסבירו והדגימו כיצד הלשון הציורית בשיר תורמת לעיצוב מתח זה.

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

נספח – הטקסטים

יְשֵׁנָה בְּחֵיק יַלְדוּת

יהודה הלוי

יְשֵׁנָה בְּחֵיק יַלְדוּת, לְמָתַי תִּשְׁכְּבִי! / דְּעִי כִּי נְעוּרִים כַּנְּעֹרֶת נִנְעָרוּ!
הֲלְעַד יְמֵי הַשַּׁחֲרוּת? קוּמִי צְאִי, / רְאִי מַלְאֲכֵי שֵׂיבָה בְּמוּסָר שְׁחָרוּ,
וְהִתְנַעֲרִי מִן הַזְּמָן, כַּצִּפֳּרִים / אֲשֶׁר מֵרְסִיסֵי לַיְלָה יִתְנַעֲרוּ.
דְּאִי כַדְּרוֹר לִמְצֹא דְרוֹר מִמַּעֲלֵךְ / וּמִתּוֹלְדוֹת יָמִים כְּיַמִּים יִסְעָרוּ.
הֲיִי אַחֲרֵי מַלְכֵּךְ מְרַדֶּפֶת, בְּסוֹד / נְשָׁמוֹת אֲשֶׁר אֶל טוּב ה' נָהֲרוּ!

שְׁחִי לָאֵל

שלמה אבן גבירול

בית 1

שְׁחִי לָאֵל, יְחִידָה הַחֲכָמָה, / וְרוּצִי לַעֲבֹד אוֹתוֹ בְּאֵימָה.

בית 2

לְעוֹלָמֵךְ פְּנִי לֵילֵךְ וְיוֹמֵךְ, / וְלָמָּה תִּרְדְּפִי הֶבֶל וְלָמָּה?

בית 3

מְשׁוּלָה אַתְּ בְּחַיּוּתֵךְ לְאֵל חַי, / אֲשֶׁר נֶעְלָם כְּמוֹ אַתְּ נַעֲלָמָה.

בית 4

הֲלֹא אִם יוֹצְרֵךְ טָהוֹר וְנָקִי — / דְּעִי כִּי כֵן טְהוֹרָה אַתְּ וְתַמָּה.

בית 5

חֲסִין יִשָּׂא שְׂחָקִים עַל זְרוֹעוֹ — / כְּמוֹ תִּשְׂאִי גְוִיָּה נֶאֱלָמָה.

בית 6

זְמִירוֹת קַדְמִי, נַפְשִׁי, לְצוּרֵךְ / אֲשֶׁר לֹא שָׂם דְּמוּתֵךְ בָּאֲדָמָה.

בית 7

קְרֵבִי, בָּרֲכוּ תָּמִיד לְצוּרְכֶם / אֲשֶׁר לִשְׁמוֹ תְּהַלֵּל כֹּל נְשָׁמָה!

טָרֶם הֱיוֹתִי

שלמה אבן גבירול

טֶרֶם הֱיוֹתִי חַסְדְּךָ בָאַנִי, / הַשָּׁם לְיֵשׁ אַיִן וְהִמְצִיאַנִי.
מִי הוּא אֲשֶׁר רִקֵּם תְּמוּנָתִי? וּמִי / עָצְמִי בְּכוּר יָצַק וְהִקְפִּיאַנִי?
מִי הוּא אֲשֶׁר נָפַח נְשָׁמָה בִי? וּמִי / בֶּטֶן שְׁאוֹל פָּתַח וְהוֹצִיאַנִי?
מִי נְהָגַנִי מִנְּעוּרַי עַד הֵלֹם? / מִי לִמְּדַנִי בִין וְהִפְלִיאַנִי?
אָמְנָם אֲנִי חֹמֶר בְּקֶרֶב יָדְךָ / אַתָּה עֲשִׂיתַנִי, אֱמֶת, לֹא אָנִי.
אוֹדֶה עֶלֶי פִּשְׁעִי וְלֹא אֹמַר לְךָ, / כִּי הֶעֱרִים נָחָשׁ וְהִשִּׁיאַנִי.
אֵיכָה אֶכַּחֵד מִמְּךָ חֶטְאִי? הֲלֹא/ טֶרֶם הֱיוֹתִי חַסְדְּךָ בָאַנִי!

לְבַדִּי

חיים נחמן ביאליק

בית 1

כֻּלָּם נָשָׂא הָרוּחַ, כֻּלָּם סָחַף הָאוֹר,
שִׁירָה חֲדָשָׁה אֶת־בֹּקֶר חַיֵּיהֶם הִרְנִינָה;
וַאֲנִי, גּוֹזָל רַךְ, נִשְׁתַּכַּחְתִּי מִלֵּב
תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה.

בית 2

בָּדָד, בָּדָד נִשְׁאַרְתִּי, וְהַשְּׁכִינָה אַף־הִיא
כְּנַף יְמִינָהּ הַשְּׁבוּרָה עַל־רֹאשִׁי הִרְעִידָה.
יָדַע לִבִּי אֶת־לִבָּהּ: חָרוֹד חָרְדָה עָלַי,
עַל־בְּנָהּ, עַל־יְחִידָהּ.

בית 3

כְּבָר נִתְגָּרְשָׁה מִכָּל־הַזָּוִיּוֹת, רַק־עוֹד
פִּנַּת סֵתֶר שׁוֹמֵמָה וּקְטַנָּה נִשְׁאָרָה —
בֵּית־הַמִּדְרָשׁ — וַתִּתְכַּס בַּצֵּל, וָאֱהִי
עִמָּהּ יַחַד בַּצָּרָה.

בית 4

וּכְשֶׁכָּלָה לְבָבִי לַחֲלוֹן, לָאוֹר,
וּכְשֶׁצַּר־לִי הַמָּקוֹם מִתַּחַת לִכְנָפָהּ —
כָּבְשָׁה רֹאשָׁהּ בִּכְתֵפִי, וְדִמְעָתָהּ עַל־דַּף
גְּמָרְתִּי נָטָפָה.

בית 5

חֶרֶשׁ בָּכְתָה עָלַי וַתִּתְרַפֵּק עָלָי,
וּכְמוֹ שָׂכָה בִּכְנָפָהּ הַשְּׁבוּרָה בַּעֲדִי:
"כֻּלָּם נָשָׂא הָרוּחַ, כֻּלָּם פָּרְחוּ לָהֶם,
וְאוֹתֵר לְבַדִּי, לְבַדִּי..."

בית 6

וּכְעֵין סִיּוּם שֶׁל־קִינָה עַתִּיקָה מְאֹד,
וּכְעֵין תְּפִלָּה, בַּקָּשָׁה וַחֲרָדָה כְּאַחַת,
שָׁמְעָה אָזְנִי בַּבְּכִיָּה הַחֲרִישִׁית הַהִיא
וּבַדְּמָעָה הַהִיא הָרוֹתַחַת —

רְאִי אֲדָמָה

שאול טשרניחובסקי

רְאִי, אֲדָמָה, כִּי הָיִינוּ בַּזְּבוּבִים עַד מְאֹד!
בְּחֵיקֵךְ, מְלוֹן־בְּרָכָה, מְעוֹן סֵתֶר, זֶרַע טָמַנּוּ... לֹא עוֹד
פְּנֵינֵי זְגוּגִיּוֹת שֶׁל כֶּסֶמֶת, זֶרַע חִטָּה כְּבֵדָה,
גַּרְגַּר שְׂעוֹרָה חֲתוּל כֶּתֶם, שִׁבֹּלֶת־שׁוּעָל חֲרֵדָה.

רְאִי, אֲדָמָה, כִּי הָיִינוּ בַּזְּבוּבִים עַד מְאֹד:
פִּרְחֵי פְּרָחִים בָּךְ טָמַנּוּ רַעֲנַנִּים וּבְהוֹד,
אֲשֶׁר נְשָׁקָתַם הַשֶּׁמֶשׁ מִנְּשִׁיקָתָהּ רִאשׁוֹנָה,
מַצְנִיעַ חֵן עִם יְפֵה קֶלַח, קְטֹרֶת כּוֹסוֹ נְכוֹנָה.
וְעַד שֶׁיְּדְעוּ צָהֳרַיִם בְּעֶצֶם הַצַּעַר הַתָּם,
וּבְטֶרֶם רָוּו טַל שֶׁל בֹּקֶר בַּחֲלוֹמוֹת־אוֹר נִבְטָם.

הֵא לָךְ הַטּוֹבִים בְּבָנַיִנוּ, נֹעַר טָהוֹר חֲלוֹמוֹת,
בָּרֵי לֵב, נְקִיֵּי כַפַּיִם, טֶרֶם חֶלְאַת אֲדָמוֹת,
וְאֶרֶג יוֹמָם עוֹדוֹ שֶׁתִי, אֶרֶג תִּקְווֹת יוֹם יָבֹא,
אֵין לָנוּ טוֹבִים מִכָּל אֵלֶּה. אַתְּ הֲרָאִית? וְאֵיפֹה?

וְאַתְּ תְּכַסִּי עַל כָּל אֵלֶּה. יַעַל הַצָּמַח בְּעִתּוֹ!
מֵאָה שְׁעָרִים הוֹד וְכֹחַ, קֹדֶשׁ לְעַם מְכוֹרָתוֹ!
בָּרוּךְ קָרְבָּנָם בְּסוֹד מָוֶת, כֹּפֶר חַיֵּינוּ בְּהוֹד...
רְאִי, אֲדָמָה, כִּי הָיִינוּ בַּזְּבוּבִים עַד מְאֹד!

לֹא רִגְעֵי שְׂנָאַת, טָבַע

שאול טשרניחובסקי

לֹא רִגְעֵי שְׂנָאַת, טָבַע, וַחֲלוֹמוֹת יִמְתָּקוּ,
רַק רֶגֶשׁ בְּךָ אֶרְאֶה וְסַעֲרוֹת הַקִּרְבְ:
עַל מְרוֹם שִׂיא הָרֶיךְ וּבְמִכְרוֹת עֲמָקוּ,
בִּתְהוֹמוֹת הַיְּשִׁימוֹן וּבְצֵל חֲבִיוֹן עֵב.

כִּי תֵאֵבַל נַפְשִׁי, וּפְצָעַי יִזְעָקוּ,
תִּקְווֹתַי תִּבֹּלְנָה כַּשּׁוֹשָׁן בַּסְּתָו,
אָנוּדָה לִמְקוֹם שָׁם מִשְׁבָּרִים יִנְאָקוּ,
לִמְקוֹם צוּקָיו יָרִים צוּר אַדִּיר וָשָׁב.

אָז בִּשְׁתִּי מִגַּלִּים הָרְבִּים בַּסְּלָעִים,
שֶׁהֵמָּה, בְּהִתְמוֹלְלָם, שָׁבִים לִרְנָעִים,
וְטוּר מִטּוּר יָרוּם, גַּל יִגְבַּר מִגַּל;

מִצּוּרִים נִכְלַמְתִּי, שֶׁהֵמָּה בִּגְאוֹנָם
אֶל מַחַץ מִשְׁבָּרִים, אֶל נַהֲמָם וַהֲמוֹנָם
יַסְגִּירוּ אֶת לִבָּם, וְרָאשֵׁיהֶם אֶל עָל...

שִׁירִים לְאִילְאִיל

שאול טשרניחובסקי

ב

אֲנִי אֶתֵּן לָהּ שִׁירַי, שִׁירִים שֶׁל יָם
(וּשְׁמָהּ לֹא יִזָּכֵר וְלֹא יִהְיֶה שְׁמָהּ בָּם):

שִׁיר לַגָּל, שִׁיר לַחוֹל, שִׁיר לַשַּׁחַף הָרָן,
לַעֲנָנָה פּוֹשֶׁטֶת, וְאֵין פּוֹתֵר לְאָן.

וְאוּלָם הַשִּׁירִים הַקְּטַנִּים אַךְ לָהּ!
בְּרֵעֹד נִימֵי לִבִּי אֵלֶיהָ יִכְלֶה,

בְּטִלְטוּל בַּדֶּרֶךְ מִיָּם וְעַד יָם,
מִשִּׁלְגֵי הַצָּפוֹן וְעַד חוֹל־נֶגֶב חָם.

כִּי אֵלֶּה עֵינֶיהָ שְׁנֵי יַמִּים יְרֻקִּים,
בָּהֶם חַיֵּי תְּלוּיִים וְהֶגְיוֹנַי חֲבוּקִים.

שיר ב מתוך מחזור השירים:

אוֹמְרִים: יֶשְׁנָהּ אֶרֶץ

שאול טשרניחובסקי

בית 1

אוֹמְרִים: יֶשְׁנָהּ אֶרֶץ,
אֶרֶץ שְׁכוּרַת שֶׁמֶשׁ – – –
אַיֵּה אוֹתָהּ אֶרֶץ,
אֵיפֹה אוֹתָהּ שֶׁמֶשׁ?

בית 2

אוֹמְרִים: יֶשְׁנָהּ אֶרֶץ,
עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה,
שִׁבְעָה כּוֹכְבֵי־לֶכֶת
צָצִים עַל כָּל גִּבְעָה.

בית 3

אֶרֶץ — בָּהּ יִתְקַיֵּם
כָּל אֲשֶׁר אִישׁ קִוָּה – – –
אֵיפֹה הִיא הָאָרֶץ?
אַיֵּה אוֹתָהּ גִּבְעָה?

בית 4

נִכְנַס כָּל הַנִּכְנָס,
פָּגַע בְּאָח כְּהִנָּמְלוֹ,
פּוֹרֵשׂ אֵלָיו שָׁלוֹם —
וְאוֹר לָאִישׁ וְחַם לוֹ.

בית 5

אַיָּם: אוֹתָהּ אֶרֶץ,
כּוֹכְבֵי אוֹתָהּ גִּבְעָה?
מִי יַנְחֵנוּ דֶּרֶךְ,
יַגִּיד לִי הַנְּתִיבָה?

בית 6

כְּבָר עָבַרְנוּ כַּמָּה
מִדְבָּרוֹת וְיַמִּים,
כְּבָר הָלַכְנוּ כַּמָּה,
כֹּחוֹתֵינוּ תַּמִּים.

בית 7

כֵּיצַד זֶה תָּעִינוּ?
טֶרֶם הוּנַח לָנוּ?
אוֹתָהּ אֶרֶץ־שֶׁמֶשׁ,
אוֹתָהּ לֹא מָצָאנוּ.

בית 8

אוּלַי – – – כְּבָר אֵיֶנֶּנּוּ?
וַדַּאי נִטַּל זִיוֹהּ!
דָּבָר בִּשְׁבִילֵנוּ
אֲדֹנָי לֹא צָוָּה – – –

הָרֶגַע

מרגרט אטווד · תרגום מאנגלית: הילה אהרון בריק * סופרת, משוררת ומבקרת ספרות קנדית. זכתה בפרס מאן בוקר ובפרס ארתור סי. בין ספריה מעשה השפחה, המתנקש העיוור. השיר "הרגע" לקוח מתוך הספר אֱלֹה יָדַי, זֶה הָעוֹלָם, הוצאת לוקוס, 2018, עמ' 106.

הָרֶגַע שֶׁבּוֹ, אַחֲרֵי שָׁנִים רַבּוֹת
שֶׁל עֲבוֹדָה קָשָׁה וּמַסָּע אָרֹךְ,
אַתְּ עוֹמֶדֶת בְּמֶרְכַּז חֶדֶר מִשָּׁלָךְ,
בַּיִת, שְׁנֵי דּוּנָמִים, קִילוֹמֶטֶר מְרֻבָּע, אִי, אֶרֶץ,
סוֹף־סוֹף יוֹדַעַת אֵיךְ הִגַּעְתְּ לְכָאן
וְאוֹמֶרֶת: "זֶה שֶׁלִּי",

הוּא הָרֶגַע שֶׁבּוֹ הָעֵצִים מְסִירִים
מֵעַל גּוּפֵךְ אֶת זְרוֹעוֹתֵיהֶם הָרַכּוֹת,
הַצִּפֳּרִים מְשִׁיבוֹת לְעַצְמָן אֶת שְׁפָתָן
הַצּוֹקִים נִסְדָּקִים וְקוֹרְסִים,
הָאָוִיר נָסוֹג מִמֵּךְ כְּמוֹ גַּל
וְאֵינֵךְ יְכוֹלָה לִנְשֹׁם.

"לֹא", הֵם לוֹחֲשִׁים. "אֵין לָךְ כְּלוּם.
הָיִית אוֹרַחַת, פַּעַם אַחַר פַּעַם
טִפַּסְתְּ עַל הַגִּבְעָה, הֵנַפְתְּ אֶת הַדֶּגֶל, הִצְהַרְתְּ.
מֵעוֹלָם לֹא הִשְׁתַּיַּכְנוּ לָךְ.
מֵעוֹלָם לֹא מָצְאת אוֹתָנוּ.
זֶה הָיָה בִּדְיוּק לְהֶפְּךְ".

כל הבגרויות בספרות עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/literature